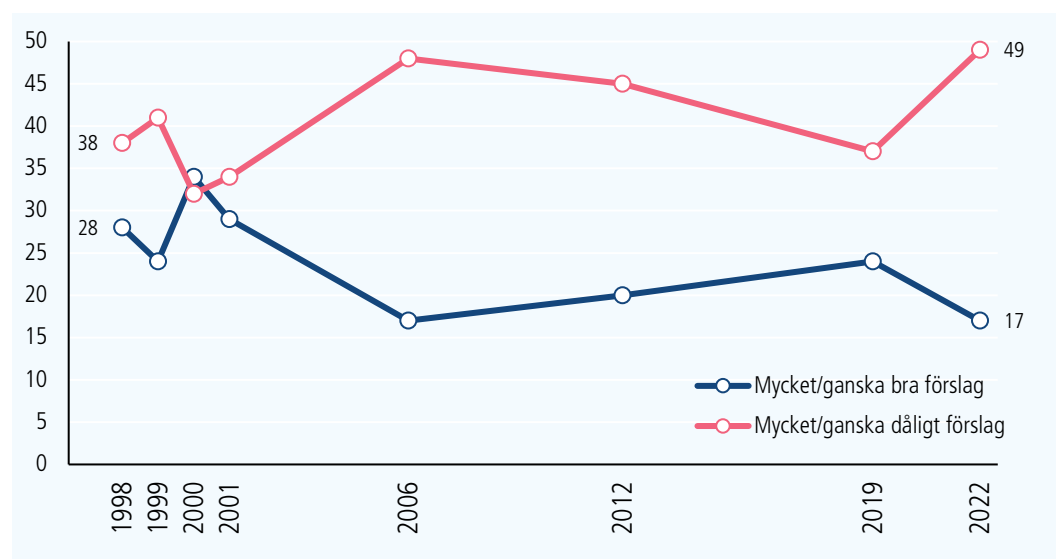

Väljarna vill inte skilja valdagarna åt

År 1970 avskaffades tvåkammerssystemet i Sverige och då infördes ett valsystem med gemensam valdag. Sedan dess har svenska väljare valt representanter till kommuner, landsting/regioner och riksdag på samma dag – ett system som är tämligen unikt för Sverige. Även om andra länder ofta väljer att förlägga val på samma dag är det inget annat land som har en fast valkalender med samtidiga val till tre politiska nivåer.

Debatten om gemensam valdag har pågått ända sedan tidigt 1900-tal och återkommer med ojämna mellanrum. Det finns många goda argument för båda lösningarna. Förespråkarna för skilda valdagar vill att väljarnas möjligheter till ansvarsutkrävande ska förstärkas och att vi ska anordna val oftare. Anhängarna till den gemensamma valdagen vill slå vakt om ett högt valdeltagande framför allt i lokala och regionala val. Vid Millennieskiftet fanns en kort tid en liten övervikt av väljare som önskade skilja valdagarna åt. Men vid varje annan tidpunkt har ett tydligt flertal tyckt att förslaget om skilda valdagar är dåligt. Vid den senaste mätningen i samband med valet 2022 var 17 procent positiva och rekordhöga 49 procent negativa till förslaget.

Figur 1 Svenska folkets inställning till förslaget att genomföra val till riksdag och kommun vid olika tidpunkter 1998-2022 (procent).

Källa: SOM-institutet/Valforskningsprogrammet. Nationella SOM-undersökningar 1998-2019 samt Valundersökningen 2022.

Kommentar: Frågan lyder: Vad tycker du om följande förslag? Genomföra val till riksdag och kommun vid olika tidpunkter. Svarsalternativen var: Mycket bra förslag, ganska bra förslag, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt förslag och mycket dåligt förslag. I figuren har andelen mycket och ganska bra förslag, respektive mycket och ganska dåligt förslag, slagits samman. Se tabell 1 för detaljer om svarsfördelningen. För en historisk redovisning om debatten om skilda valdagar i Sverige, se Hanna Kjellgrens kapitel i boken [SOU 2000:65](#) Skilda valdagar och vårval.

Tabell 1 Svenska folkets inställning till förslaget att genomföra val till riksdag och kommun vid olika tidpunkter 1998-2022 (procent).

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	Summa	n	Opinions- balans	Andel positiva
1998	12	16	34	19	19	100	1673	-10	28
1999	9	15	35	19	22	100	1620	-17	24
2000	11	23	34	18	14	100	1593	+2	34
2001	9	20	37	19	15	100	1650	-5	29
2006	5	12	35	25	23	100	1537	-31	17
2012	5	15	35	23	22	100	1460	-25	20
2019	8	16	39	20	17	100	1618	-13	24
2022	6	11	34	22	27	100	2197	-32	17

Källa: SOM-institutet/Valforskningsprogrammet. Nationella SOM-undersökningar 1998-2019 samt Valundersökningen 2022.

Kommentar: Frågan lyder: *Vad tycker du om följande förslag? Genomföra val till riksdag och kommun vid olika tidpunkter.* Svarsalternativen var: Mycket bra förslag, ganska bra förslag, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt förslag och mycket dåligt förslag. Opinionsbalansmättet beräknas genom att subtrahera andelen som tycker förslaget är dåligt från andelen som tycker förslaget är bra. Positiva balansmätt betyder övervikt för andelen positiva till förslaget. Negativa balansmätt betyder övervikt för andelen som ställer sig negativa till förslaget.